

5. Організація управління аграрною економікою : монографія / [М. Ф. Кропивко, В. П. Немчук, В. В. Россоха та ін.] ; за ред. М. Ф. Кропивка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 420 с.
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року» / Кабінет Міністрів України, 19.09.2007, № 1158. – (Нормативний документ Кабінету Міністрів України. Постанова): [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1158-2007-%EF>
7. Рис Херсонщини: цільова комплексна програма розвитку галузі рисівництва / [Логвиненко Г. Ф., Ванцовський А. А., Морозов Р. В. та ін.]. – Херсон : Колос, 2000. – 44 с.

УДК 330.322: 332.14:001.8

## ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

*Мустяца В. М. – викладач, Південний філіал  
Національного університету біоресурсів і природокористування  
України "Кримський агротехнологічний університет"*

**Постановка проблеми.** Реалізація інноваційного сценарію розвитку регіону ускладнюється через відсутність чітко сформульованої інвестиційної стратегії та дієвих механізмів її реалізації. Інвестиційна стратегія дозволяє визначити пріоритетні напрями інвестиційної політики, які, в свою чергу, визначають форми і методи інституційної взаємодії учасників інвестиційної діяльності в регіоні.

**Стан вивчення проблеми.** Проблемам інвестування присвятили свої праці зарубіжні науковці: В. Беренс, Л. Гітман, М. Джонк, Дж. Кейнс, Т. Райс, П. Хавранек, Р. Холт. В українській економічній науці поняття «інвестиція» до 1991р. не застосовувалося й ототожнювалося з терміном «капітальні вкладення». Починаючи з 1991 р. українські вчені-економісти такі як: П. Беленький, Л. Борщ, М. Денисенко, М. Долішній, М. Крупка, І. Лукінов, Т. Майорова, С. Мочерний, С. Онишко, А. Пересада, В. Федоренко, А. Череп та ін., здійснили теоретичні дослідження в галузі інвестування.

Однак питання, пов'язані із інвестиційним забезпеченням інноваційного розвитку регіонів, на сьогодні мало досліджені.

**Завдання дослідження.** Метою дослідження є дослідження науково-методичного апарату, спрямованого на забезпечення розвитку інвестиційно-інноваційного процесу на регіональному рівні.

**Результати дослідження.** Можливості виходу української економіки на траєкторію сталого розвитку останнім часом пов'язують з активізацією інвестиційної діяльності та переходом до інноваційної моделі розвитку економіки. Сучасні умови відтворення, загострення конкуренції між регіонами за ресурси різко підвищили значимість питань інвестиційного забезпечення розвитку регіональної економіки.

Успіх функціонування і розвитку регіонів багато в чому визначається інвестиційною стратегією регіону, якість якої обумовлює можливості використання інтелектуального, виробничого та інноваційного потенціалів регіональної економічної системи. Орієнтація на створення інноваційної моделі економіки регіону призводить до необхідності створення певної організації інноваційної та інвестиційної діяльності, оскільки потрібне формування певних умов, нових підходів і технологій управління економікою, заснованою на знаннях, досягнення науки і техніки. Це зумовлює необхідність розробки ефективної інвестиційної стратегії, що сприяє реалізації наявних в регіоні конкурентних переваг і дозволяє реалізувати накопичений інноваційний потенціал, вихід регіону на ринки нових продуктів і технологій.

На нашу думку, на основі інтеграційно-диференційованого підходу можливий комплексний збалансований інноваційний розвиток регіону, в тому числі розвиток в регіоні середнього та малого інноваційного бізнесу.

Аналіз регіональної інноваційно-інвестиційної сфери показує, що більша частина проблем її функціонування виникає в процесі взаємодії її окремих елементів (рис. 1).

У сучасній господарській практиці показала свою ефективність теорія обмежень Е. Голдратта, згідно з якою сила будь-якої системи визначається можливостями її найслабшої ланки[2]. Виходячи з цього, зусилля управлінців повинні бути спрямовані на усунення найбільш «вузького» місця в системі, після чого необхідно переходити до ліквідації наступного «вузького» місця. Таким чином, в системі відбувається послідовний безперервний процес її вдосконалення.

На рис. 2 представлений алгоритм застосування теорії обмеження для вирішення проблем регіону в інноваційно-інвестиційній сфері.

На етапі вирішення проблеми доцільно вживати масштабні зміни існуючої системи управління, перерозподіл повноважень, залучення значних ресурсів, включаючи тимчасові, фінансові та людський капітал[3].

В рамках вирішення виявлених проблем можливі три основні варіанти:

1. Проблема може бути вирішена тільки на державному рівні. У цьому випадку вносяться пропозиції на адресу уряду або відповідних міністерств і відомств.

2. Проблема може бути вирішена в рамках повноважень адміністрації області.

3. Проблема може бути вирішена шляхом залучення приватних інвесторів (внутрішніх і зовнішніх) на основі їх конкурсного відбору.

Головними відмінностями даного підходу від простого вирішення поточних проблем є послідовність, безперервність і стратегічна спрямованість вдосконалення системи управління та здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності в регіоні.

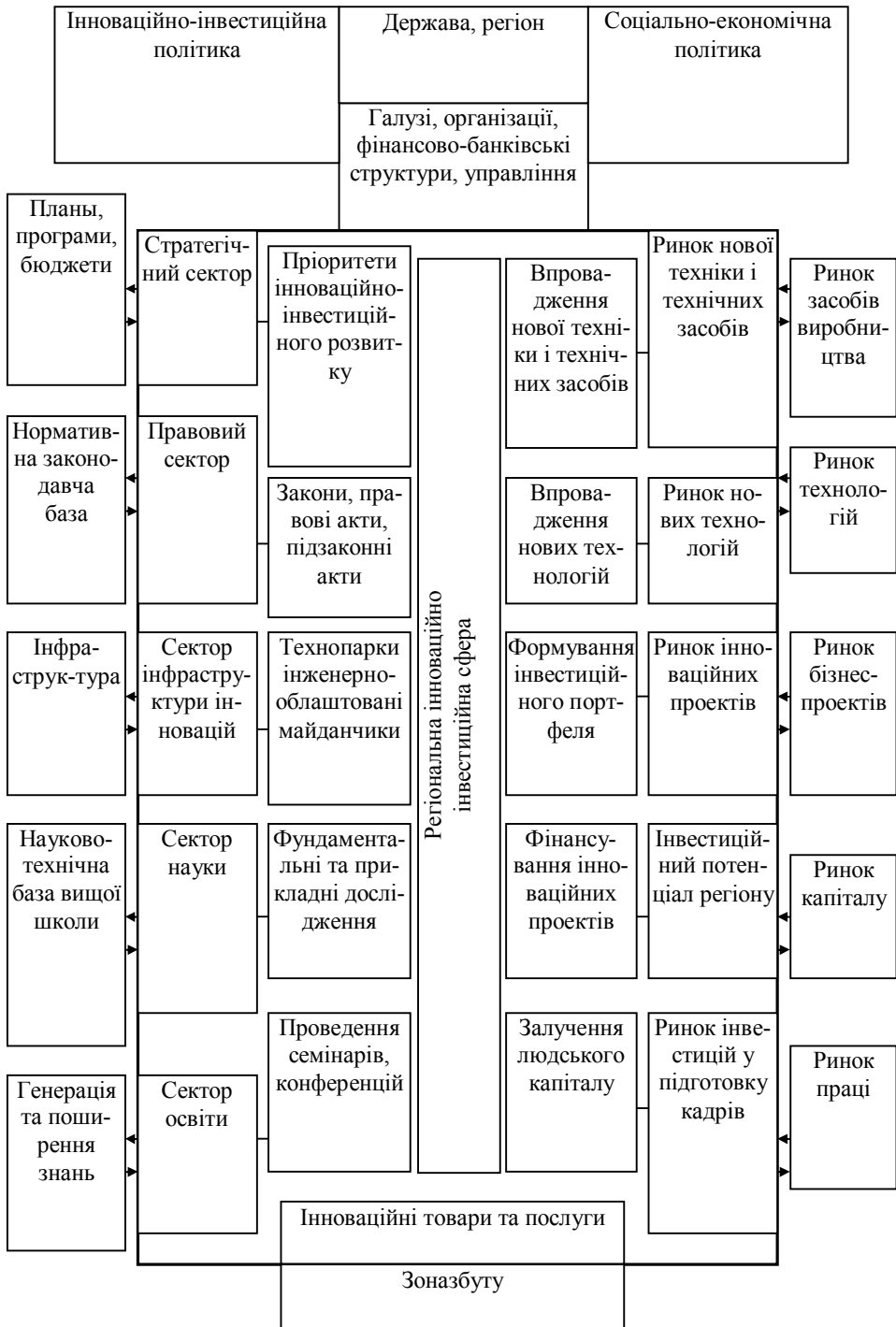
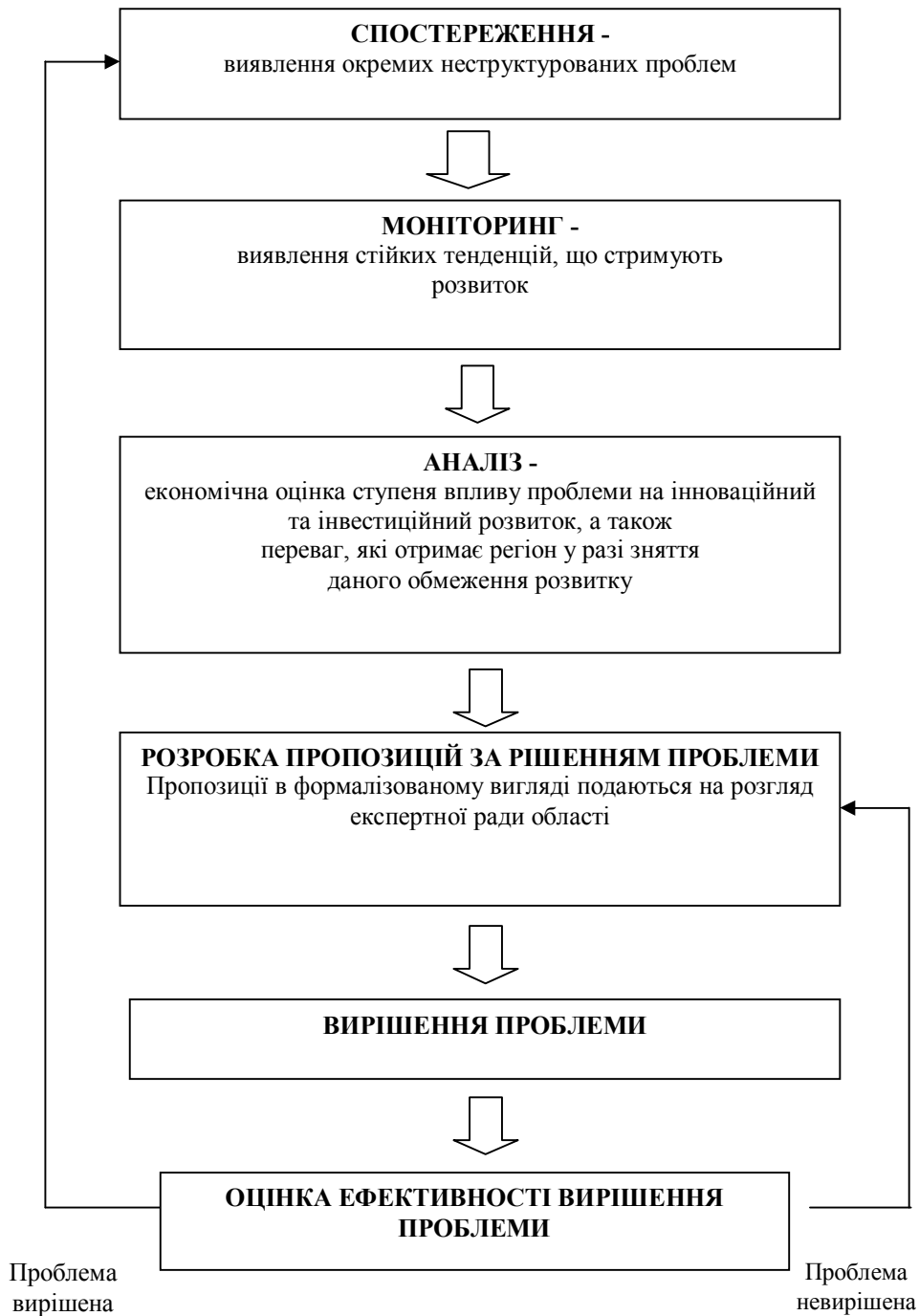


Рисунок 1. Матриця взаємодії інноваційно-інвестиційної сфери з внутрішнім і зовнішнім оточенням



*Рисунок 2. Алгоритм застосування теорії обмежень для ліквідації «вузьких» місць в інноваційно-інвестиційній сфері*

Основною метою управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на основі теорії обмежень є пошук більш ефективних шляхів її здійснення через послідовне зняття обмежень розвитку і використання виявленого потенціалу.

В результаті має бути забезпечене вирішення таких найважливіших завдань:

1. Досягнення високих темпів інноваційного розвитку за рахунок ефективної інвестиційної діяльності.
2. Максимізація доходів (прибутку) від інвестиційної діяльності.
3. Мінімізація інноваційних та інвестиційних ризиків.
4. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності фірми, галузі, регіону в процесі здійснення інноваційної діяльності.
5. Вишукування шляхів прискорення реалізації інвестиційних програм і проектів.
6. Зняття інфраструктурних обмежень.
7. Створення ефективного механізму залучення накопичень населення у фінансування інноваційних проектів, здійснюваних на території області.

Цілеспрямована робота по зняттю обмежень у регіоні сприятиме реалізації його стратегічних цілей та створенню економіки інновацій.

Забезпечення стійкого попиту і відповідної йому пропозиції на ринку інноваційних товарів і послуг є істотним чинником формування економіки інновацій. В українській практиці серйозною проблемою виступає незацікавленість більшості господарюючих суб'єктів здійснювати інноваційну діяльність через відсутність належного попиту на інноваційну продукцію як з боку підприємств, так і населення.

Сформована несприйнятливість до інновацій в рамках регіону пояснюється рядом причин.

У базових системо утворюючих підприємств області відсутній не тільки попит на вітчизняні інноваційні продукти, а й мотивація до розробки та впровадження власних інноваційних рішень. Виникає порочне коло, в рамках якого регіональні інновації залишаються незатребуваними. У підприємств малого та середнього бізнесу немає коштів для того, щоб замовляти науковим установам розробку інноваційних проектів. Наукові організації регіону на підставі власних припущень про майбутній попит здійснюють науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки, багато з яких в кінцевому підсумку виявляються незатребуваними. Таким чином, в регіоні не реалізована ключова умова для створення економіки інновацій - забезпечення стійкого попиту на інновації та відповідної йому пропозиції на ринку інноваційних товарів, не створене інституційне середовище, що забезпечує сприйняття інновацій. В результаті, при стійкому зростанні витрат на технологічні інновації у регіоні обсяг інноваційних товарів робіт і послуг має тенденцію до скорочення. [1]

У даній ситуації функція формування попиту на інноваційні продукти та послуги повинна бути покладена на органи державного управління регіоном. Основним напрямком цієї діяльності може стати стимулювання за допомогою методів адміністрування попиту на інформаційні технології та ресурсо- і енергозберігаючі технології. Внаслідок того, що дані технології носять забезпечуючий характер для інноваційного розвитку, їх затребуваність повинна створити умови для залучення інших видів інноваційних продуктів і послуг в різні

сектори і галузі регіональної економіки, що, в свою чергу, сприятиме створенню середовища, що забезпечує сприйнятливість до інновацій з боку як виробників, так і споживачів.

Формування попиту на інноваційні продукти та послуги повинно здійснюватися за допомогою інструментів і важелів державного впливу, до основних з них відносяться: преференції; санкції; можливості розвитку (включення до складу кластерів, фінансування в рамках державних програм).

Заходи з боку органів державного управління забезпечать необхідну мотивацію у господарюючих суб'єктів для створення та застосування інновацій. При цьому мірилом інноваційності повинен виступати експортний варіант продукції. Зрештою, інноваційні виробництва повинні стати точками зростання для економіки регіону.

Аналіз здійснення інвестиційної політики в регіонів України показав, що систему планування, організації та координації інноваційно-інвестиційної діяльності з боку органів виконавчої влади регіонів не можна назвати ефективною. В даний час окремими фрагментами управління цією діяльністю займаються розрізнені структурні підрозділи адміністрації областей практично без координації між собою.

В регіонах країни не створено єдиного ефективного механізму взаємодії з державними замовниками інноваційних програм з питань їх фінансового забезпечення. Крім того, упускаються з виду такі напрямки інвестиційної діяльності, як маркетинг інвестиційних проектів, забезпечення безпеки інвестицій і супровід інвестиційних проектів.

**Висновок.** Беручи до уваги виявлені недоліки в системі управління інвестиційними процесами, представляється доцільним створення єдиного підрозділу в системі управління регіону у вигляді державного унітарного підприємства, на яке можуть бути покладені функції розвитку, планування та координації інноваційно інвестиційної діяльності в регіоні. Даний орган повинен взяти на себе функції відбору та розробки економічно привабливих інноваційних проектів і їх пропозиції потенційним інвесторам, надавати допомогу у виборі джерел фінансування інноваційних проектів з урахуванням умов функціонування регіональних інститутів розвитку.

Необхідне створення спеціалізованої структури - Регіональний центр управління інвестиціями, організаційна схема якого представлена на рис. 3. Функціонування запропонованої структури можливе на основі взаємодії державних і муніципальних органів влади та бізнесу. У фінансуванні цієї структури можуть брати участь державні і регіональні інститути розвитку.

Таким чином, комплексна модернізація механізму інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку, здійснювана на основі інтеграційно-диференційованого підходу з використанням спеціалізованого державного органу управління інвестиціями та забезпечення інноваційного розвитку (рис. 4), дозволить вирішити проблеми збільшення темпів і значного поліпшення характеристик економічного зростання, включаючи забезпечення стійкої конкурентоспроможності регіону, оптимізацію структури його економіки в рамках інноваційного типу розвитку.

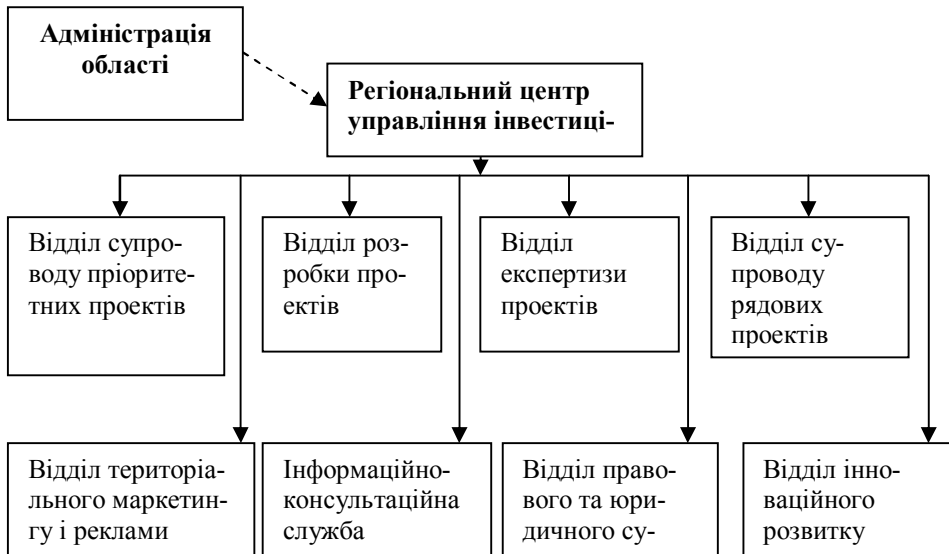


Рисунок 3. Організаційна схема Регіонального центру управління інвестиціями області



Рисунок 4. Загальна структура механізму інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіону та напрями його реформування

**СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Алымов А.Н. Конкурентоспособность национальной экономики / А.Н. Алымов, В.Н. Емченко. – НАН України. – К: Ин-т економіки, 2001. – 59 с. – (Препринт / НАН України. Ин-т економіки)
2. Теория ограничений Голдратта: Системный подход к непрерывному совершенствованию / [Уильям Детмер; Пер. с англ.] – [2-е изд.] – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 444 с.
3. Голдратт, Элияху М. Критическая цеп / Элияху М. Голдратт; Пер. с англ. Е.Федурко. – Москва : ТОС Центр, 2006 – 272 с.

**УДК: 65.9(4 УКР) 32**

**АНАЛІЗ УМОВ ВІДТВОРЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ  
ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ В УКРАЇНІ**

*Мухіна І.А. – к.е.н., доцент*

*Хорунжий І.В. – к.с.-г.н., доцент Херсонський ДАУ*

**Постановка проблеми.** У попередньому дослідженні нами було встановлено, що виникнення і поширення кооперативних підприємств проходило серед промислово-розвинутих країн в умовах капіталізації економіки [4]. Дієвими елементами цього процесу виступають соціально-психологічні та ресурсні складові.

Капіталізація призвела до масового задіяння у промисловості тих природно-економічних ресурсів, які служили максимізації прибутку. Цими перевагами скористалася найбільш активна частина підприємців. Дане становище підштовхнуло інших членів соціуму зайняти вільну економічну «нішу», якою в ХІХ ст. залишилася аграрна сфера. Концентрація, достатня чисельність товаровиробників та наявність у них необхідних ресурсів сприяли виникненню і поширенню сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (СОК). На початку ХХ сторіччя Україна була одним з лідерів кооперативного руху в Російській імперії.

З цього часу відбулися значні політичні, економічні та соціальні зміни. Не зважаючи на складність економічної ситуації, наша держава має достатній природно-ресурсний потенціал для власної продовольчої безпеки. Вона повністю забезпечує себе продукцією для харчування населення та інших потреб завдяки функціонуванню с.-г. підприємств, фермерських господарств та особистих селянських (підсобних) господарств (ОСПГ). Тоді чому знову виникла потреба створення СОК і чи в змозі вони сприяти виходу з кризи українського суспільства? Такі питання закономірно виникають у результаті дій керівництва держави, направлених на активізацію кооперативного руху.

Виходячи з виявлених особливостей утворення СОК, своєчасним та актуальним є розгляд необхідних умов їх відтворення в Україні.

**Стан вивчення проблеми.** Розвитку кооперації достатньо уваги приділяють такі сучасні українські науковці, як: С.Бабенко, Г.Башнянін, В.Дебров,